

Маймуни през зимата

Обърната елха

Маймуни през зимата

ПРЕСТИЖНИ НАГРАДИ ЗА БЪЛГАРСКИ ФИЛМИ В КАРЛОВИ ВАРИ

На тазгодишното 41-то издание на филмовия фестивал в Карлови Вари участваха 220 филми от 63 страни. В двете основни програми на фестивала се състезаваха българските филми “Обърната елха” и “Маймуни през зимата”. И двата филма спечелиха престижни награди. Те са заснети със субсидия на Националния филмов център и в копродукция с Германия. Техен оператор е Рали Ралчев. Филмът “Обърната елха” на Иван Черкелов и Васил Живков, включен в главния конкурс, спечели Специалната награда на журито заедно с филма на Ян Хржебејк “Красавица в затруднение”. “Обърната

елха” представлява мозайка от 6 самостоятелни новели с участието на артистите Георги Черкелов, Антон Радичев, Александра Василева и Красимир Доков. Основната тема на филма е за празника в нашия живот и за това как го разбира всеки от нас. “Ако се отнасяме към живота като към празник (...) тогава сме задължени да го живеем по друг начин”, смята режисьорът Васил Живков. Единствената награда в секцията “На изток от Запад”, в която участваха 17 филма, спечели “Маймуни през зимата”. Филмът е игрален дебют на режисьорката Милена Андонова, дъщеря на известния български

режисьор Методи Андонов, спечелил преди 34 години наградата на критиката в Карлови Вари с “Козият рог”. Сценарият е по цикъл от разкази на Мария Стойкова и разказва историята на три жени, превплътени от артистките Ангелина Славова и Диана Добрева и от фолклевницата от ромски произход Бони – Бонка Илиева. Филмът е за копнежа по щастието и неговата цена. “Това, че двата наши филма в двата конкурса взеха сериозни награди, според мен е добър знак, че в родното кино сега набира скорост нова вълна”, казва режисьорката Милена Андонова. (М. З.)

„ПИРИН” ЗАВЛАДЯВА НОВИ СЦЕНИ

Богато на събития беше лятото за танцовия състав “Пирин” от Бърно. Ансамбълът се представи за първи път на две нови сцени - на фестивала в Рожнов “Отдалеко и отблизо” и на летните фолклорни вечери “Ф сцена” в Бърно. Освен това “Пирин” взе участие и в Международния фолклорен фестивал – Бърно и в Третия международен фестивал на националните малцинства в Братислава. В Рожнов изпълненията на състава бяха обогатени от изпълнение на жива музика. На акордеон свирише Иван Райчинов, а на тъпан – Алтемир Шейк. Участието беше изключително вълнуващо за новоприетите членове, тъй като те излязоха за първи път на сцена. Накрая на

концерта пиринци заедно с публиката извиха едно невероятно право българско хоро. Въодушевени зрители се спираха да питат откъде са талантливите танцьори и си правеха снимки за спомен с тях.

Хиляди хора присъстваха на най-голямото и престижно фолклорно събитие в Бърно “Ф сцена” в двора на крепостта Шпилберг. На него “Пирин” участва за първи път и представи нова програма, включваща варненски танци. Традиционни български хора играха младите танцьори и на концерта на националните малцинства от Южна Моравя, който се проведе в двора на Старото кметство в Бърно. Все по-популярен става българският фолклор не само в Южна Моравя, но и в цялата Чешка република. Радостно е, че това до голяма степен се дължи и на младите ентузиастични танцьори от “Пирин”. (С.З., К.Т.)

КАК СЕ ГОВОРИ ЗА БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПА

Чешкото правителство съвместно със страните членки и кандидатстващите за Европейския съюз проведе едномесечна кампания за представянето им пред широката общественост в Чехия. 19-ти юни бе денят на присъединяващите се държави България и Румъния и кандидатстващите Хърватска и Турция. На проведената дискусия на тема "Как си говорим за Европейския съюз" участва и новоназначеният български посланик в Чешката република Негово Превъзходителство Здравко Попов. Със съвместните усилия на БКИ в Прага и нашето посолство бе направено и културно представяне на страната ни, предоставяне на туристическа информация, дегус-

тация на традиционни нашенски ястия и напитки. Особено впечатление на многобройните гости – както на домакините, така и на чуждестранните участници в дискусията – направиха няколко великолепни фотодокумен-

тални табла за красотите на България – част от направената от нашето Министерство на културата изложба на известния художник-фотограф Иво Хаджимишев. Изпълненията на голямата наша народна певица Янка Рупкина в съпровод на гайда заслужиха аплодисментите и любовта на публиката, част от която с удоволствие се хвана на извилото се накрая на проявата българско хоро.

За престижността на проведената изява говори фактът, че тя бе проведена под патронажа на министър-председателя на Чешката република Иржи Пароубек и на посланичката на председателстващата в момента Европейския съюз държава Австрия Нейно Превъзходителство Маргот Клестил. (А. М.)

ДЕТСКИ СПОРТЕН ПРАЗНИК В БЪРНО

Празникът на детските усмивки, игри и надпревара събра и тази година децата на наши сънародници и приятели на България. Чудесното юнско слънце през този ден и добрата организация създадоха предпоставки за един незабравим празник. За шести пореден път Българското културно-просветно сдружение в Бърно организира и проведе традиционния детски спортен ден. В ареала на пансион „Ulmie“ край Бърненския язовир децата показаха своите умения не само в спортните дисциплини, но и в танци

и рисуване. След плахото начало последваха бързо сприятеляване и весели игри. В разгорещената надпревара всеки искаше да е пръв, всеки се стремеше към победа. Наградите, осигурени от спонсори и самите организатори, зарадваха истински всеки участник в празника. Нов елемент в станалия вече традиционен детски спортен ден, бе надпреварата по танци. Музиката, подходящо подбрана от гостуващия изпълнител Милчо Христов, увлече във вихъра на танците всички деца. Завидни умения в изпълненията на българските на-

родни танци показаха най-малките от състав "Китка" - Адам Петев и София Делиу. Част от празника и тази година бе предлаганата българска скара, приготвена от признатия майстор бай Георги. Заредени с нова енергия малчуганите се впуснаха отново в игри. Така забавно и неусетно премина и този празник. Празникът на нашето най-голямо богатство – децата.

д-р инж. Райчо Велев
Снимки: Даниела Жилева

ГОРДОСТТА ДА СИ БЪЛГАРИН В ЧУЖБИНА

МАЛКИ ХУДОЖНИЦИ ОТ ШКОЛА "КОЛОРИТ" ПЕЧЕЛЯТ ПРИЗНАНИЕ В ЛИДИЦЕ

АСЕН МИЛЧЕВ

Знаем си, че нашите деца са много талантливи – певци, художници, музиканти, танцьори... Но друго си е да го почувстваш на място, както се случи на 1 юни – Международния ден на детето в Лидице – селището, което се е превърнало в символ на жестокостта и престъпленията на нацистите по време на Втората световна война. В местната галерия, в присъствието на високопоставени служители на министерствата на културата, на външните работи, на образованието, младежта и физическото възпитание на Чешката република, на посланици и дипломати от Русия, Индия, Република Корея, Бразилия, Куба и други държави, в това число и представител на Българския културен институт в Прага, на 9-годишната Александра Цветанова и нейната учителка Майа Ананиева от детската школа за изобразителни изкуства "Колорит" от Плевен бе връчен почетен медал "Розата на Лидице" за успешното им участие на 34-та международна художествена изложба от детски творби. Същият медал спечели и друг възпитаник на плевенската школа – 10-годишният Димитър Романов. Освен тях още 34 млади български таланти бяха отличени с почетни грамоти за рисунки и керамика. Това високо признание бе получено в съревнование с представители на 54 страни от всички континенти, които бяха изпратили за конкурса почти 8300 творби върху подсказаната им от ООН тема "Планетата Земя" – рисунки, графики, фотографии, керамика, комбинирана техника. От тях журито бе подбрало около 1600 работи (600 на чуждестранни участници), които бяха изложени в галерията в Лидице. Като особен знак на внимание и уважение организаторите бяха поканили на тържественото награждаване българската ръководителка и нейната ученичка – единствени от чуждестранните участници, като изключим едно момче от съседна Словакия. Оказа се, че успехът на школа "Колорит" съвсем не е случаен. От 11 години в нея се усвояват познания по живопис, графика, приложни изкуства, извършват се арт-експерименти, като се

дава свобода за запазване на индивидуалността на всяко дете. Работи се съвместно с местното читалище "Съгласие". За това време възпитаници на школата на възраст от 4 до 18 години са станали носители на повече от 1300 международни награди от най-авторитетните конкурси за детски рисунки в света – Индия, Япония, Южна Корея, Китай, ЮАР, Израел, Унгария, Словения, Полша, Русия, Украйна, Беларус, Македония, Финландия, Германия, Турция, Италия, Швейцария, Франция, Иран, Португалия и Чехия. Имат и над 500 награди от национални конкурси. Школа "Колорит" се е утвърдила като една от

водещите в Европа и в света. Репродукции от работи на наградени деца от школата са публикувани в стотици луксозни каталози, които обикалят земното кълбо. Рисунки на малки плевенчани са издадени като поздравителни картички от Националния музей в Ерусалим, в Словения и Индия. И с риск да превърнем творческото досие на школата в своеобразен географски каталог не можем да не споменем за нейния златен фонд, където се пазят златният медал от президента на Индия, още 10 златни отличия на името на Джавахарвал Неру, 8 златни медала от биеналето в Канагава и 2 от Токио в Япония, 29 златни медала от Европа в Португалия, 2 златни приза от Сечуан в Китай и стотици специални награди, грамоти, почетни дипломи, сертификати... Паметен ще остане 50-тият юбилеен Международен конкурс "Шанкар-99" в Индия, когато на тържествената церемония по награждаването в Делхи двете златни медалистки и тяхната ръководителка от малка България са били поздравени лично от президента на огромната азиатска държава. Школата има вече 95 самостоятелни изложби, 11 от които в чужбина.

Онези, които следят по-отдавна развитието на детското творчество у нас може би си спомнят, че преди повече от четвърт век, се бе прочула художествената школа в Тръстеник, Плевенско. Нейният ръководител се казваше Георги Ананиев. Оказа се, че това е бащата на сегашната му приемница Майа Ананиева, самата възпитаничка на тази школа. Завършила е специалност "Живопис" на Великотърновския университет "Св. св. Кирил и Методий". После поела школата, която се преместила в Плевен. Сега има безбройни награди за своята педагогическа и творческа дейност от страната и чужбина. Тя е заслужил гражданин на Плевен... С пълно право може да се чувства и гражданин на света. На света на красотата и сбъднатите детски мечти. За който разказваха със своите творби на изложбата в Лидице децата от

цялата планета. В тях имаше непоколебима увереност, че трагедията на това малко чешко селце, заличено от лицето на земята, в което са загинали десетки невинни мъже, жени и деца, няма да се повтори никога. ■

Снимки:

1. Наградената творба с паметен медал "Розата на Лидице" на Александра Цветанова, 9-годишна
2. Същата награда и за Димитър Романов

ЕЛИАС КАНЕТИ

ПЪРВИЯТ ЕВРОПЕЕЦ, РОДЕН В БЪЛГАРИЯ

БКИ в Прага представи документална изложба за Нобеловия лауреат

АСЕН МИЛЧЕВ

Почти през цялото лято в библиотеката на Австрийския културен форум в Прага можеше да се види една забележителна фотодокументална изложба, посветена на носителя на Нобелова награда за литература Елиас Канети, чиято 100-годишнина от рождението му се честваше през миналата година. Тя бе организирана от БКИ в Прага с активната подкрепа на австрийските им колеги. Какво е най-интересното от живота на родения в началото на миналия век в Русчук (Русе) световноизвестен писател? Това, че той е изразител на общокултурното европейско наследство и е един от създателите на общото европейско културно пространство, за което така много се говори напоследък при изграждането на обединена Европа.

Наблюдавайки картините от живота му, представени на изложбата по документален начин, виждаме, че става дума за един истински европейски гражданин. След Русе, където е роден през 1905 г., той живее и твори в Манчестър, Виена и Цюрих, като се среща и общува с редица известни личности от епохата. Символичен смисъл има дори споменатата от самия Канети среща в Прага с големия чешки художник Оскар Кокошка, чието име носи в момента галерията на Австрийския културен институт.

Другата част на изложбата пресъздава връзката на нобелиста с България и родното му място. Ето какво пише той по този повод в произведението си "Спасеният език" (1977 г.), където разказва спомени от детството и ранната си младост:

"...Русчук, в долното течение на Дунава, където съм се родил, беше чудесен град за едно дете и ако кажа, че той е в България, давам негълна представа за него, тъй като там живееха хора от най-различен произход и само за един ден можеха да се чуят седем или осем езика..."

Като дете няхах поглед върху това многообразие, но непрекъснато чувствах неговото въздействие..."

Трудничко ще ми бъде да създам представа за пьстротата на тези ранни години в Русчук, за техните страсти и страхове. Всичко, което преживях по-късно, вече се бе случило някога в Русчук. Там останалият свят се наричаша Европа и когато някой тръгваше нагоре по Дунава за Виена, се казваше, че той тръгва за Европа..."

Директорите на Австрийския културен форум Валтер Перше (вдясно) и на Българския културен институт в Прага Боян Панчев откриват изложбата за Елиас Канети на 22 юни в чешката столица.

Наистина, в началото на 80-те години на XIX, когато Русе е най-големият град в Княжество България, семейството на шпаньолските евреи Канети се преселва от Одрин тук. В мултикултурния град живеят българи, турци, евреи, арменци, немци, гърци, власи, руснаци, сърбохървати, албанци, цигани, маджари, татари, италианци, французи, англичани, персийци, чехи, поляци и други народности. Има дипломатически представителства на Австро-Унгария, Русия, Прусия (Германия), Англия, Италия, Белгия, Франция, Холандия, Гърция и САЩ, а по-късно и на Румъния, Чехословакия, Унгария и Иран. Дядото Абрахам Канети получава от император Франц Йосиф "Златен кръст за заслуги". Той е виден търговец, построява тук четири сгради и създава солидна търговска къща. По-малкият му син Жак, бащата на Елиас, сключва брак с Матилде Артиди, чиито благороднически корени водят още от XIV век към двора на испанските крале Алфонсо IV и Педро IV, където предците й са били придворни лекари и астрономи. След голямото гонение на евреите от католическата църква в Испания те се заселват в Италия, а по-късно са сред основа-

телите на еврейската колония в Русе, където са банкери.

Въпреки че дядо Абрахам "тържествено ги прокле" заради постъпката им, семейството на Елиас се преселва в Англия, когато той е едва 6-годишен. После житейската им съдба ги тласка от едно място на друго по цяла Европа, а Елиас учи на различни места и проговаря различни езици – освен еврейски, испански и български, на който език слагинчето в родната къща му разказва народни приказки, по-късно Канети овладява и френски, английски и немски. Последният избира, за да пише на него творбите си. А действието на най-известния му роман "Заслепление" (1935 г.), за който му присъждат френската литературна награда "Prix International", се разигравя във Виена, метрополията на залавящата хабсбургска монархия. Освен това той е автор и на други романи, пиеси, есета, пътеписи и два тома мемоари (споменатата вече книга "Спасеният език" за ранното му детство в крайдунавския град). Канети се изявява и като социолог (особена значимост има трудът му "Маса и власт" (1960 г.).

През 1981 г. шведската кралска академия му присъжда Нобеловата награда за литература. Съобщението на Нобеловия комитет гласи, че е удостоен "за цялостното си творчество, отличаващо се с широта на възгледите, богатство на идеите и голяма художествена сила." Интересно, че по време на връчването на наградата му той не е пожелал, както е прието, на неговия стол да бъде поставено името на Австрия, макар че пише на немски и го считат за австрийски писател. Не е пожелал да бъде изписано името и на Швейцария, където в Цюрих живее със семейството си до края на живота си и е погребан там. Не се е съгласил да бъде упомената и Великобритания, чийто поданик в момента е и на чието konto се води тази награда. На стола му е било изписано съвсем скромно, но може би и величаво: "Елиас Канети – Русе". Един наистина забележителен космополит и съвременен велик русенец. Не случайно той е написал в "Спасеният език":

"...Русчук е бил първият прозорец, през който съм се надвесил, за да наблюдавам всички раси, да слушам всички езици, за да изследвам всички обичаи и да опозная всички нации, които все пак се сръботваха доста добре в този микрокосмос..." ■